

НАДАННЯ ПІДТРИМКИ УКРАЇНІ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Проект фінансується Європейським Союзом та впроваджується компанією GFA Consulting Group GmbH у консорціумі з Фінським інститутом охорони здоров'я і доброброту (THL).

Інформаційний бюлетень березень 2025

Підтримка створення стійкої системи громадського здоров'я в Україні: Ключові досягнення Проєкту

Проект «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я» відіграв важливу роль у впровадженні реформ у сфері охорони здоров'я, сприяючи гармонізації систем громадського здоров'я та безпеки крові з європейськими стандартами. Він також посилив стійкість галузі перед безпрецедентними викликами. З 2019 року ми тісно співпрацюємо з українськими інституціями, надаючи експертну підтримку у сфері правового наближення, зміцнення потенціалу та посилення ролі Центру громадського здоров'я і Українського центру трансплант-координації.

Ухвалення ключових законодавчих реформ, модернізація системи громадського здоров'я та служби крові, а також поглиблення інтеграції України до європейських мереж охорони здоров'я є свідченням відданості та цілеспрямованості всіх зацікавлених сторін.

Ми щиро вдячні Європейському Союзу за його незмінну підтримку, нашим українським партнерам – за їхню наполегливість і відданість, а також кожному фахівцю, який зробив свій внесок у цей спільний успіх.

Трансформація системи безпеки крові в Україні була ключовим напрямом роботи проєкту «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я». Протягом останніх років ми тісно співпрацювали з українськими установами, щоб привести систему крові країни у відповідність до європейських стандартів, забезпечуючи вищу якість, безпеку та сталість. Ухвалення Закону «Про безпеку та якість донорської крові та її компонентів» та гармонізація нормативно-правової бази стали важливими кроками до створення системи, що відповідає вимогам ЄС.

Попри величезні виклики, спричинені пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням, стійкість і відданість українських медичних працівників залишаються вражаючими. Разом ми досягли значних результатів: зміцнили систему добровільного безоплатного донорства крові, підтримали створення уповноваженого органу у сфері донорства крові та компонентів крові, удосконалили систему управління якістю, розробили національні реєстри донорів та впровадили цифрові рішення для підвищення ефективності й прозорості системи крові.

Вплив на майбутнє: Роздуми про шлях проєкту

Протягом майже 6 років я мала можливість супроводжувати та спостерігати за розвитком проєкту, і хочу висловити подяку Представництву Європейського Союзу в Україні за довіру до компанії «GFA Consulting Group GmbH» та її партнера, Фінського інституту охорони здоров'я та доброброту (THL), та за можливість надання технічних консультативних послуг для сприяння реформам у сфері громадського здоров'я України. Важко повірити, що проєкт завершується у травні цього року.

Ми щиро вражені тим, як органи системи охорони здоров'я України скористалися підтримкою, наданою Європейським Союзом, для просування реформ у галузях громадського здоров'я та безпеки крові. Численні досягнення вже були висвітлені в попередніх інформаційних бюлетенях проєкту. Варто підкреслити, що ані пандемія COVID-19, яка значно обмежила пересування експертів і вплинула на перерозподіл державних коштів, ані російська агресія на початку 2022 року не зупинили українську готовність до реформ.

Незважаючи на численні зовнішні виклики, участь українських партнерських установ, експертів і команди проєкту була безперервною, що стало джерелом натхнення для нашої команди у Гамбурзі.

Фінський інститут охорони здоров'я та доброброту (THL) є цінним партнером проєкту технічної допомоги «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я», що фінансується ЄС і реалізується консорціумом на чолі з GFA Consulting Group GmbH, з моменту його старту у травні 2019 року. Як урядова дослідницька та експертна установа, що спеціалізується на питаннях охорони здоров'я та соціальної політики, THL відіграє важливу роль у підтримці уряду Фінляндії у формуванні політики на основі фактичних даних. У цьому контексті THL є ключовим партнером для Центру громадського здоров'я України (ЦГЗ).

В рамках впровадження проєкту, інститут THL надавав значну підтримку GFA Consulting Group GmbH у реалізації заходів, надаючи технічну експертизу в рамках Компоненту 1 (Підтримка консолідації та розширення можливостей Центру громадського здоров'я України) та Компоненту 3 (Комунікація та наочність).

Реалізація цього проєкту відбувалася в умовах надзвичайних та складних обставин. Невдовзі після його запуску глобальна пандемія COVID-19 змінила формат міжнародної співпраці, а наприкінці 2022 року повномасштабна агресія Росії проти України ще більше ускладнила ці виклики.

Аналізуючи той шлях, який ми пройшли разом з проєктом «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я», ми можемо констатувати його вагомий і позитивний внесок у підтримку системи донорства крові та компонентів крові в Україні, адже ця система зазнала значних змін. Допомога у розробці основних підзаконних актів, постанов Кабінету Міністрів та наказів Міністерства охорони здоров'я дозволило не лише реалізувати Закон України про донорство крові, але і наблизити втілюванню систему крові до європейських стандартів. Адаже зрозуміла і чітка нормативно-правова база – ключовий чинник безпеки та управління запасами крові.

Ми щодня бачимо результати нашої синергійної співпраці, адже ми мали змогу здійснювати розбудову потенціалу, включно зі створенням національної системи управління якістю крові та системи комунікацій Українського центру трансплант-координації. Проєкт доклав зусиль для розвитку належного функціонування системи якості в суб'єктах системи крові.

Наша співпраця відкрила нові можливості для ефективної взаємодії всіх учасників системи крові: донорів, реципієнтів, медичних установ та органів влади. За підтримки проєкту створюється єдина національна інформаційна система обліку донорів, реципієнтів, донорів, запасів та потреб крові та її компонентів, що забезпечить прозорість і оперативність усіх процесів.

Ефективна співпраця та взаємодія між усіма сторонами в рамках цього проєкту стали важливими його успішної реалізації. Проєкт надав відчутну підтримку для налагодження системи управління запасами крові в Україні. Зокрема, за участі експертів проєкту розроблені протоколи для збору крові і використання плазми донорів на COVID-19, що сприяло покращенню догляду за пацієнтами та послуг з переливання крові. Особливу увагу було приділено навчанню персоналу кровозаготівельних установ: тренінги щодо кращих практик, впровадження новітніх підходів та адаптації для ефективного функціонування у різноманітних умовах та при будь-яких викликах – від пандемії COVID-19 до повномасштабного вторгнення.

Спільні зусилля органів державної влади, закладів охорони здоров'я, міжнародних партнерів та громадських організацій дозволили створити надійну та стабільну систему крові в Україні. Один із найбільших здобутків – впровадження ключових інструментів для моніторингу основних показників ефективності, що дає можливість швидко реагувати на зміни та оптимізувати процеси. Також започатковано використання методології CAPA для виявлення, аналізу та усунення невідповідностей, що забезпечує системний підхід до вдосконалення та попередження ризиків у майбутньому.

Переконана, що одним із головних завдань у забезпеченні будь-якої країни донорською кров'ю є правильна комунікація. Адже підвищена увага до популяризації добровільного безоплатного донорства вже дала плоди в інших країнах. Завдяки проєкту нам вдалося реалізувати низку важливих ініціатив на цьому шляху. Комунікаційна кампанія, спрямована на популяризацію добровільного безоплатного донорства крові в Україні досягла значних результатів завдяки ефективному залученню аудиторії. Загальна кількість потенційних донорів, які були охоплені нею за час реалізації проєкту склала понад 2 мільйони осіб.

Ми реалізували кілька хвиль інформаційної кампанії. Перша хвиля сприяла усвідомленню важливості донорства та активному залученню людей і мала гасло «Твоя кров може воювати, стань донором». Наступним етапом була хвиля, яка акцентувала на важливості залучення нових донорів через особисті рекомендації: «Здай кров і запроси друга» і остання «Донорство крові – безцінне», яка наголошує на важливості безоплатного добровільного донорства як акту гуманності та порятунку життів.

Закладений нами фундамент не лише підтримає Україну на шляху до вступу в ЄС, але й забезпечить стійку та ефективну систему громадського здоров'я для майбутніх поколінь.

Завершуючи цю визначну ініціативу, ми впевнені, що Україна й надалі рухатиметься шляхом розвитку сучасної, орієнтованої на людину системи охорони здоров'я, повністю інтегрованої в європейське співтовариство.

Д-р Предраг Дюріч

керівник проєкту, ключовий експерт проєкту з питань громадського здоров'я

Цей проєкт заклав надійний фундамент для майбутнього, забезпечивши, стійкість, самодостатність та узгодженість з найкращими європейськими практиками системи безпеки крові в Україні. У процесі подальшої євроінтеграції ці реформи відіграватимуть ключову роль у зміцненні системи охорони здоров'я та забезпеченні здорового майбутнього для всіх.

Д-р Мохамед Фарук

ключовий експерт проєкту з питань безпеки крові

Висока мотивація та зосередженість на результатах були надзвичайно важливими для успіху цього проєкту.

Компанія «GFA Consulting Group GmbH» продовжуватиме підтримувати процеси реформування сектору охорони здоров'я в Україні впродовж наступних років і щиро сподівається на відновлення миру в Україні.

Іва Шильдбах

Директор департаменту, Охорона здоров'я, GFA Consulting Group GmbH

Однак, незважаючи на ці перешкоди, інститут THL залишався відданим своїй місії, швидко адаптуючись до віддаленої співпраці замість звичних робочих візитів та безпосередньої взаємодії з українськими колегами.

Незважаючи на такі складні зовнішні обставини, проєкт продемонстрував стійкість, прозорість і адаптивність. Високі результати THL є яскравим прикладом сили міжнародного партнерства, здатного досягати цілей у сфері громадського здоров'я навіть у складних умовах.

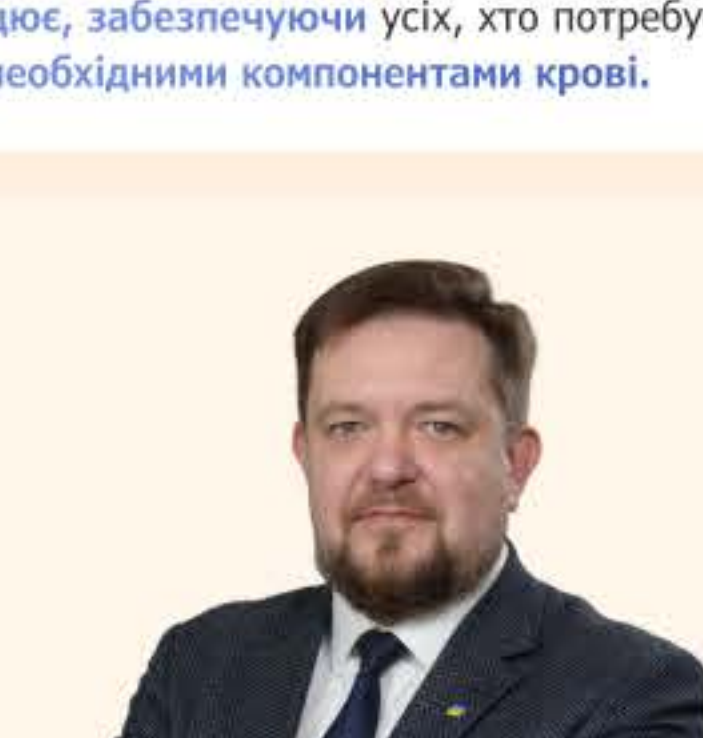

Юха Румпунен

Менеджер з розвитку, Координатор проєкту локального офісу THL, Фінський інститут здоров'я та доброброту (THL)

Команда IT-фахівців працювала над розробкою ключових технологічних рішень. Зокрема це eКров – внутрішня інформаційно-комунікаційна система для координації роботи центрів крові та УЦТК, комплекс реєстрів та функціонал для інтеграції даних про трансфузії в ЕСОЗ та оновлення медичних інформаційних систем у закладах охорони здоров'я.

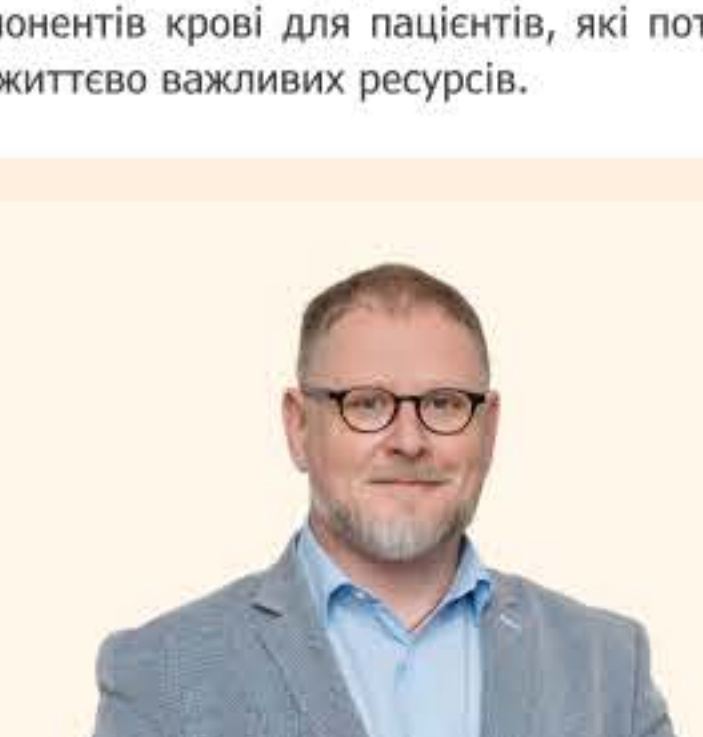
Проєкт не лише посприяв розробці інформаційно-комунікаційної системи донорства крові, а й ініціював технологічні трансформації в електронній системі охорони здоров'я. Під час повномасштабного вторгнення система крові в Україні стикнулася з додатковими викликами, проте сьогодні вона ефективно працює, забезпечуючи усіх, хто потребує крові та необхідними компонентами крові.

Дмитро Коваль

Генеральний директор СДУ «Український центр трансплант – координації»

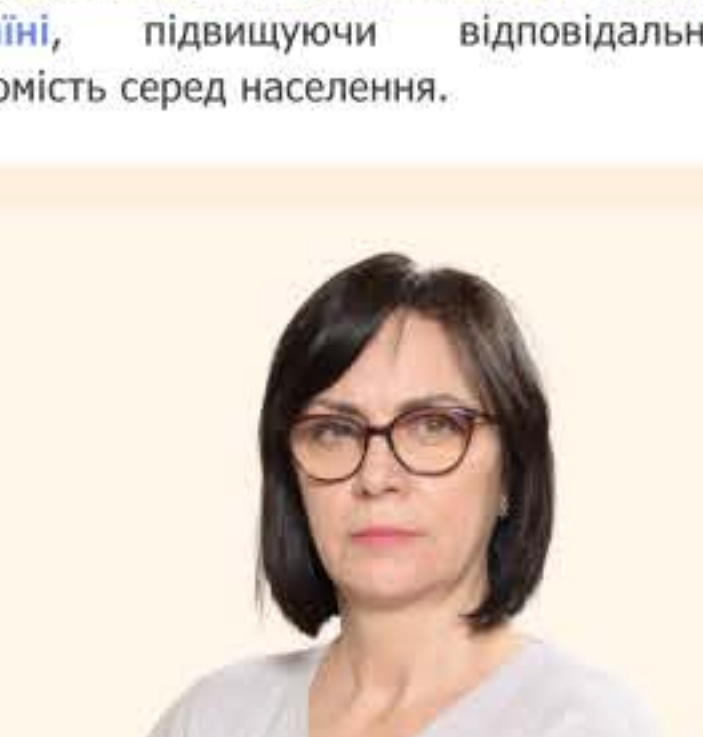
Усі ці зміни спрямовані на те, щоб система крові України стала ефективнішою, безпечнішою та орієнтованою на потреби громадян. Вони створюють міцний фундамент для подальшої інтеграції найкращих міжнародних практик та сталого розвитку сфери. Загалом, проєкт став важливим кроком до створення стійкої системи донорства крові та компонентів крові в Україні, яка відповідає міжнародним стандартам, забезпечуючи безперервне постачання крові та компонентів крові для пацієнтів, які потребують цих життєво важливих ресурсів.

Олександр Сергієнко

заступник генерального директора СДУ «Український центр трансплант – координації»

Комплексний підхід до комунікації, мотивації та залучення всіх груп населення до донорства є основою для сталого розвитку системи донорства. Це закладено і в стратегії розвитку добровільного безоплатного донорства крові та компонентів крові на період до 2028 року, яка була затверджена у березні 2024 року. Завдяки інформаційним кампаніям, серед іншого, створюємо міцну основу для розвитку системи добровільного і безоплатного донорства в Україні, підвищуючи відповідальність і свідомість серед населення.

Людмила Гордон

заступник генерального директора СДУ «Український центр трансплант – координації»

Підтримка підготовки Міністерства охорони здоров'я України до двосторонньої скринінгової зустрічі з питань захисту прав споживачів та охорони здоров'я

Частиною переговорного процесу щодо членства України в Європейському Союзі (ЄС) є **Двостороння скринінгова зустріч** з питань адаптації законодавства до Глави 28, що стосується захисту прав споживачів та охорони здоров'я, яка відбулася в Брюсселі 10-12 лютого 2025 року. Процес приєднання України до ЄС у сфері громадського здоров'я почався ще до того, як 21 червня 2024 року ЄС оголосив про початок переговорів про членство з Україною. Проєкт ЄС «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я» активно підтримує цей процес з 2019 року.

З метою подальшої підтримки підготовки Міністерства охорони здоров'я України до скринінгової зустрічі, Проєкт взяв активну участь в **імітаційних сесіях**¹, організованих програмою Association4U «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Фаза II» під керівництвом пана Цезаря Ерми.

Під час першої сесії, що відбулася **19-20 грудня 2024 року**, експерти консультували щодо змісту 21 презентації², формату, часу та способу презентації. З урахуванням **Звіту з питань розширення ЄС «Україна 2024»**, проєктів відповідей на опитувальник ЄС та глибокого розуміння політики ЄС у сфері громадського здоров'я, експерти надали понад 27 сторінок пропозицій щодо вдосконалення слайдів. Внесок Проєкту зосередився на питаннях **прав пацієнтів у транскордонній охороні здоров'я, Програми ЄС з охорони здоров'я, оцінці медичних технологій, а також безпеці та якості крові**.

Учасники змоделивали двосторонню зустріч між Україною та Європейською Комісією, обговоривши ключові технічні та регуляторні аспекти, пов'язані з Угодою про асоціацію. Важливо зазначити, що Проєкт також надав підтримку у підготовці до **скринінгу елементів, пов'язаних з громадським здоров'ям, у рамках Глави 1 та Глави 29**.

¹ Визначення імітаційної сесії: 1) навчальна симуляція або 2) практична зустріч чи захід

² Відповідно до заголовків у Главі 28

³ Станом на грудень 2024 року Російська Федерація пошкодила 1 938 медичні заклади та повністю зруйнувала 297 об'єктів охорони здоров'я

Друга сесія була організована **9 та 10 січня 2025 року**, на якій були представлені оновлені презентації з урахуванням рекомендацій з сесії I. Під час сесії II експерти, що імітували роботу Генерального директорату з питань охорони здоров'я та харчової безпеки Єврокомісії (DG SANTE), ставили питання, які, ймовірно, будуть важливими для Комісії ЄС. Було підготовлено понад 26 сторінок запитань і надано стільки ж сторінок пропозицій щодо покращення слайдів.

Головні гравці сектору громадського здоров'я України поїхали до Брюсселя не лише з 21 високоякісною презентацією, але й з повідомленням про те, що, незважаючи на повномасштабне вторгнення³, понад 88% завдань, передбачених Угодою між Україною та ЄС у сфері громадського здоров'я, виконано. Система охорони здоров'я України залишається стабільною і реалізація Стратегії розвитку системи охорони здоров'я України до 2030 року продовжується, як зазначила у своєму вступному слові пані Марина Слободніченко, заступниця міністра охорони здоров'я України з питань європейської інтеграції.

Ці сесії підготували учасників до офіційної перевірки відповідності українського законодавства стандартам ЄС, яка визначить **прогрес України на шляху інтеграції до ЄС у сфері охорони здоров'я**.

Поул Тім

старший міжнародний експерт проєкту з правових питань

Підтримка стійкості системи охорони здоров'я України перед обличчям криз

Завдяки проєкту ЄС «Надання підтримки Україні в розвитку сучасної системи громадського здоров'я» представники МОЗ взяли участь у **36-му Комітеті з питань охорони здоров'я Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD)**, яке відбулося 2-3 грудня 2024 року.

Серед ключових тем, які підіймалися потягом цього засідання, були звіти голів Робочої групи зі статистики охорони здоров'я та Робочої групи з якості та результатів, перші результати опитування людей із хронічними захворюваннями в рамках проєкту PaRIS, звіт планується випустити в лютому 2025 року.

Під час **діалогу з Україною**, Комітет заслухав виступ представників щодо реагування на надзвичайні ситуації та загрози, **забезпечення стійкої системи охорони здоров'я перед обличчям криз**. Країнам-членам OECD було запропоновано взяти участь в обговоренні цієї теми для формування політики своєї країни.

Під час **діалогу з Україною**, Комітет заслухав виступ представників щодо реагування на надзвичайні ситуації та загрози, **забезпечення стійкої системи охорони здоров'я перед обличчям криз**. Країнам-членам OECD було запропоновано взяти участь в обговоренні цієї теми для формування політики своєї країни.

Українська делегація під час свого виступу наголосила на тому, що пріоритети держави в сфері охорони здоров'я є незмінними:

1) **По-перше – це доступність** послуг, включаючи оновлення шляхів надання допомоги пацієнтам, розвиток лікарняних мереж, нові формати лікарень у громадах, мобільність для первинної медичної допомоги, телемедицина тощо.

2) **По-друге – це якість** послуг, що полягає в оновленні стандартів, підходів до перевірки помилок провайдерів, міжнародному медичному партнерстві, моніторингу якості, виявлення та усунення системних прогалин, підготовці до утворення єдиного прозорого регуляторного органу у сфері медичних продуктів.

3) **По-третє – безоплатність** послуг, а це зростання витратків на первинну медичну допомогу та зміщення в бік найбільш незахищених верств населення, підтримка «єдиного медичного простору».

При цьому, на фоні 3-річної повномасштабної агресії ми продовжуємо європейську інтеграцію – трансформації в галузі охорони здоров'я згідно з Asquis впроваджуються в рамках 20 переговорних розділів із 32. У межах основного розділу №28 «Захист споживачів і охорона здоров'я» – **80% законодавчих норм щодо охорони здоров'я вже імплементовано**.

Захід OECD став центральним міжнародним майданчиком у сфері охорони здоров'я та важливою можливістю для привернення уваги міжнародної спільноти до проблем, що стоять перед сферою охорони здоров'я України в умовах повномасштабного вторгнення, залучення міжнародної технічної, гуманітарної та фінансової допомоги та сталого розвитку міжнародного медичного партнерства.

Лілія Горбатюк

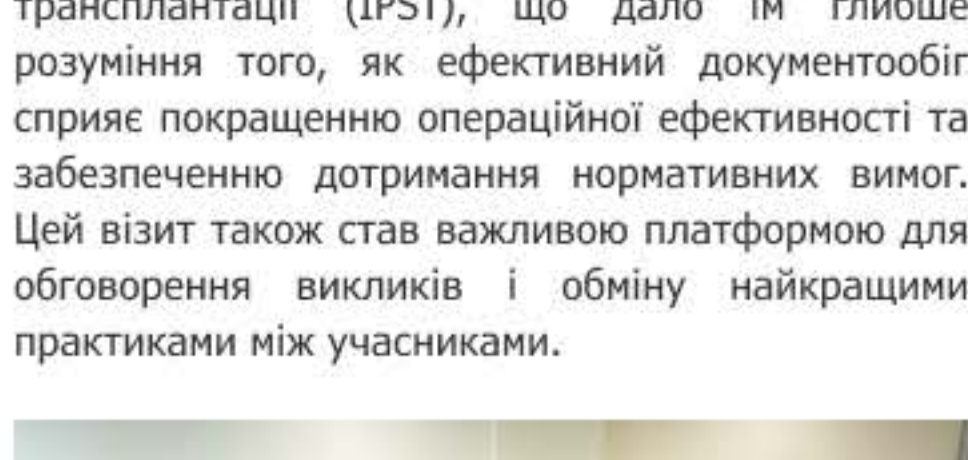
молодший неключовий експерт проєкту з правових питань

Посилення системи управління якістю в установах системи крові

Тренінг для менеджерів з якості було організовано у співпраці з Португальським інститутом з питань крові та трансплантації (IPST) з 3 по 7 березня 2025 року в місті Порту. Цей тренінг надав учасникам необхідні знання та практичні інструменти, необхідні для впровадження, оцінки та вдосконалення стандартів якості відповідно до найкращих міжнародних практик.

Під час візиту учасники мали можливість детально вивчити структури документів Португальського інституту з питань крові та трансплантації (IPST), що дало їм глибше розуміння того, як ефективно документообіг сприяє покращенню операційної ефективності та забезпеченню дотримання нормативних вимог. Цей візит також став важливою платформою для обговорення викликів і обміну найкращими практиками між учасниками.

Основні складові тренінгу

Тренінг охоплював структуровану навчальну програму, яка розглядала ключові аспекти системи управління якістю:

- **Системи управління якістю**
— принципи, стандарти та організаційні рамки системи управління якістю.
- **Управління документацією та контроль записів**
— найкращі практики для забезпечення відповідності вимогам стандартів.
- **Управління ризиками та аудит**
— методи виявлення, оцінки та пом'якшення ризиків у системі переливання крові.
- **Безперервне вдосконалення**
— важливість використання показників якості та здатність впроваджувати на практиці ефективні методи управління якістю, що має безпосередній позитивний вплив на систему переливання крові в Україні.

Крім теоретичних занять, велика увага була приділена **практичним кейсам**, які дозволили учасникам застосовувати отримані знання у реальних ситуаціях. Це включало оцінку ризиків, роботу з невідповідностями та складання звітів для керівництва.

Ці інтерактивні вправи не лише підвищили рівень обізнаності учасників, але й зміцнили їх здатність **впроваджувати на практиці ефективні методи управління якістю**, що має безпосередній позитивний вплив на систему переливання крові в Україні.

Заключна конференція проєкту

Заключна конференція проєкту, що відбудеться 7 квітня 2025 року в Києві в готелі Hilton, стане платформою для обговорення **досягнень проєкту**, його **впливу** на системи громадського здоров'я та безпеки крові в Україні, а також **планів на майбутнє**.

Програма заходу включатиме панельні дискусії, виступи експертів та відео презентації за участю ключових зацікавлених сторін, представників Міністерства охорони здоров'я, ЦГЗ, УЦТК, міжнародних партнерів та фахівців у галузі охорони здоров'я. Учасники зможуть взяти участь в обговоренні реформ громадського здоров'я в Україні та дізнатись про варіанти подальшої співпраці.

Ми з нетерпінням чекаємо можливості відсвяткувати наші **колективні досягнення** та провести **змістовні дискусії** щодо продовження впроваджених реформ після завершення проєкту.

ДЯКУЄМО!

Щиро дякуємо всім зацікавленим сторонам, партнерам та фахівцям у сфері громадського здоров'я, які долучилися до цієї **трансформаційної подорожі**. Ваша відданість стала фундаментом для побудови **здорової та стійкої України**.

Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю проєкту "Надання підтримки Україні у розвитку сучасної системи громадського здоров'я" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Загальною метою проєкту є підтримка модернізації та розвитку стійкої системи громадського здоров'я, здатної забезпечити запобігання хворобам та стандарти якості відповідно до законодавства, вимог та практик ЄС. Проєкт сприяє зміцненню національного лідерства та потенціалу щодо планування та впровадження політики у сфері громадського здоров'я.

Проєкт продовжує свою діяльність з надання міжнародної технічної допомоги, зосереджуючись на підтримці прогресу на шляху вступу України до ЄС в рамках Компоненту 1 та підтримці створення сучасної системи безпеки крові в рамках Компоненту 2.